

VIŠI PRIVREDNI SUD U BANJALUCI

Broj: 57 0 Ps 004723 10 Pž

Dana, 23.12.2010. godine

Viši privredni sud u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda i to: Gajić Bogdana, kao predsjednika vijeća, Raosavljević Mirjane i Skoko Branke kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „G“ d.o.o. B, zastupan po punomoćniku M. Đ., advokatu iz Banjaluke, protiv tužene O. P., zastupane po PRS-sjedište zamjenika B., radi duga, v.s. 81.830,00 KM, odlučujući o žalbi tužene izjavljenoj na presudu Osnovnog suda u Banjaluci broj 11 71 Ps 004723 04 Ps od 14.04.2010. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 23.12.2010. godine donio je sljedeću

P R E S U D U

Žalba tužene se djelimično uvažava, presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj 11 71 Ps 004723 04 Ps od 14.04.2010. godine se preinačava u pogledu glavnog duga i troškova postupka tako što se iznos glavnog duga smanjuje sa 66.801,07 KM, na iznos od 65.780,00 KM a troškovi parničnog postupka sa iznosa od 36.923,50 KM, na iznos od 16.733,17 KM, dok se u preostalom dijelu, žalba odbija i prvostepena presuda potvrđuje.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 11 71 Ps 004723 04 Ps od 14.04.2010. godine obavezana je tužena O. P. da tužitelju G. Doo B., na ime duga isplati iznos od 66.801,07 KM sa zakonskom zateznom kamatom, i to počev od 26.07.2004.god od dana podnošenja tužbe pa do isplate, uz naknadu troškova parničnog postupka u iznosu od 36.923,50 KM , sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana presuđenja tj, 14.04.2010. god pa do isplate, a sve u roku od 30 dana pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Protiv ove presude tužena je u zakonskom roku izjavila žalbu iz svih razloga predviđenih članom 208. ZPP-a sa prijedlogom da se žalba uvaži, pobijana presuda preinači i zahtjev tužitelja odbije ili da se ista ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. U žalbi navodi pogrešnu primjenu procesnih pravila o ocjeni dokaza koja je dovela i do pogrešne primjene materijalnog prava budući da je, kao nesporno, utvrđeno da ugovor o izvođenju radova nikada nije bio zaključen, da prihvaćena ponuda nema pravnog dejstva što je konkretizovano i odbijanjem tužene da zaključi ugovor, da nepostojeći ugovor nije mogao prerasti u neformalni ugovora o djelu, da je tužena postupala savjesno u svim dotadašnjim pravnim poslovima koje je imala sa tužiteljem i sve obaveze uredno izmirivala osim ove, sporne, obaveze za koju smatra i da

ne postoji, da račune za izvršene usluge nikad nije primila a, na kraju, osporeno je i ispunjenje obaveze od strane tužitelja jer primljeni CD-ovi nikad nisu instalisani kod tužene tvrdeći istovremeno da je Zapisnik o primopredaji, falsifikat i da nema dokaznu snagu. Osporena je i visina glavnog potraživanja, posebno nalaz Gradskog zavoda za vještačenje Beograd te kamate i troškovi postupka sa konstatacijom da nisu obračunati u skladu sa Tarifom.

Odgovor na žalbu nije izjavljen.

Ispitujući prvostepenu presudu u dijelu u kome se pobija žalbom a u granicama razloga navedenih u žalbi, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje, a u smislu odredbe iz člana 221 Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03 i 85/03, i 74/05, 63/07 i 40/09), drugostepeni sud je donio odluku kao u izreci iz slijedećih razloga:

Predmet spora je zahtjev za isplatu vrijednosti izvedenih radova na izradi informacionog sistema saobraćajne infrastrukture opštine P. koje je tužitelj izvršio nakon što je od strane tužene, kao naručioca radova, obaviješten da je njegova ponuda, kao najpovoljnija, prihvaćena.

U prvostepenom postupku, kao bitno, utvrđeno je:

- da je tuženi dana 28.08.2003.godine raspisao javni oglas za prikupljanje ponuda za izradu informacionog sistema putne infrastrukture O. P. i instalacija programskog paketa „ARCVIEW“-CD sistem oglasnih medija sa elaboratom o izvršenim radovima i uputstvom za instalisanje i održavanje navedenih sistema i sistema oglasnih medija,
- da je tužitelj dostavio ponudu od 07.09.2003.godine za izvođenje navedenih radova u kojoj su navedene tri varijante cijene kao i objašnjenje pojedinih elemenata ponude koji su dostavljeni na zahtjev tužene od 26.09.2003.godine,
- da je tuženi pismenim dopisom od 17.11.2003.godine obavijestio tužitelja da je njegova ponuda sa objašnjenjem pojedinih elemenata ponude, kao najpovoljnija, prihvaćena i to u varijanti II sa cijenom radova u iznosu od 59.800,00 KM u koju nije bio uračunat porez na promet usluga,
- da parnične stranke nisu zaključile pismeni ugovor prema uslovima iz prihvaćene ponude iako je tužitelj tuženoj dostavio potpisani ugovor od 22.10.2003.godine (prema prihvaćenoj ponudi) koji je jednostrano potpisan (od strane tužitelja) i u kojem je takođe navedena cijena radova u iznosu od 59.800,00 KM,
- da je tužitelj zajedno sa radnicima tužene koji su bili angažovani na pokazivanju putnih pravaca, kota na terenu, objekata i drugih podataka koji bili neophodni tužitelju za izradu informacionog sistema, izveo sve radove iz prihvaćene ponude,
- da je izvršena primopredaja izvedenih radova u prisutnosti parničnih stranaka i da je zapisnički konstatovana, dana 28.01.2004. godine,
- da je tužitelj pismenim putem obavijestio tuženu dana 20.04.2004. godine da je cjelokupni projektni zadatak završen i da su u cjelini ispunjeni svi zahtjevi tužene kako osnovni tako i dodatni, naknadni,
- da je izvođenje radova prema uslovima iz tendera potvrdio i tadašnji v.d. načelnika Odjeljenja za stambeno-komunalne poslove u čijoj je nadležnosti bila i sva aktivnost u postupku prikupljanja ponuda za izradu informacionog sistema saobraćajne infrastrukture i drugi radova,

- da je tužitelj ispostavio fakturu tuženom za vrijednost izvedenih radova koji su predmet tužbenog zahtjeva (65.780,00 KM) i da tuženi tu fakturu nije platio, a da su druge fakture koje su se odnosile na druge poslove, plaćene,
- da je prijem faktura potvrdio i načelnik opštine uz napomenu da je sporna faktura vraćena jer ugovor nije bio potpisan zbog visoke cijene ali je izjavio i to da prihvaćena ponuda nije pismeno opozvana od strane tužene i da mu nije poznato da li su radovi uopšte izvedeni.

Na osnovu ovih činjenica prvostepeni sud je utvrdio da je tužbeni zahtjev osnovan a visinu tužbenog zahtjeva, odnosno vrijednost izvedenih radova koja je dosuđena u iznosu od 66.801,07 KM (18.491,93 KM + 48.309,14 KM), prvostepeni sud je utvrdio na osnovu nalaza Gradskog zavoda za vještačenje Beograd, Elektrotehničkog fakulteta Sarajevo i Geodetskog zavoda BiH dajući obrazloženje o potrebi usaglašavanja datih nalaza zbog različitih iznosa kao i za prihvatanje srednje vrijednosti cijene (za pojedinu vrstu posla) koja je proizilazila iz dva različita nalaza, te je na tako utvrđeni iznos, dosudio zakonsku kamatu od podnošenja tužbe pa do isplate na osnovu člana 277. ZOO-a i troškove parničnog postupka, na osnovu člana 386. i 387. ZOO-a, prema Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata.

Zakonski okvir iz kojeg proizilazi obaveza tužene, prvostepeni sud nalazi u opštim odredbama Zakona o obligacionim odnosima koje se odnose na pravna dejstva ponude i prihvatanja ponude koja je imala sve elemente ugovora o djelu pa kako je osnovna sadržina obaveze tužitelja ispunjena, zahtjevu je udovoljeno u cijelosti primjenom odredbe iz člana 25., 31., 32., 39. ZOO-a u vezi sa članom 262. i članom 600. istog zakona.

To su istovremeno bili razlozi iz kojih nisu prihvaćeni suprotni navodi tuženog kojima se branio od zahtjeva tužitelja a identične navode, sada kao žalbene razloge, žalitelj ponovo iznosi.

Činjenična osnova spora je pravilno i potpuno utvrđena, ona proizilazi kako iz nespornih navoda stranaka tako i na osnovu izvedenih dokaza s tim da je prvostepeni sud propustio da cijeni postupanje tužene sa aspekta primjene Zakona o postupku nabavke robe, usluga i ustupanju radova („Službeni glasnik RS“ broj 20/01) koji je bio na snazi u vrijeme objavljivanja oglasa a kojim se propisuju pravila, uslovi i način postupanja organa uprave, opštine i grada, u postupku prikupljanja ponuda za nabavku određenih vrsta usluga.

Iako član 10. ZOO-a proklamuje načelo slobode ugovaranja kao jedno od načela obveznog prava, postoje odstupanja od tog načela u slučajevima kada je sklapanje ugovora obavezno a upravo Zakon o postupku nabavke robe, usluga i ustupanju radova predstavlja taj izuzetak jer propisuje obavezu sklapanja ugovora sa ponuđačem koji je izabran kao najpovoljniji. Dakle, ovaj Zakon ograničava pravo tužene da slobodno izabere nekog drugog suktrahenta.

Odredbe ovog zakona su obavezivale tuženu da prema odredbi člana 8., nakon sprovedenog postupka javnog nadmetanja i izbora najpovoljnije ponude za izvođenje određenih radova odnosno usluga, zaključi ugovor sa izabranim ponuđačem (tužiteljem).

Kod nesporne činjenice da je tuženi prihvatio ponudu tužitelja kao najpovoljnijeg ponuđača a potom odbio da zaključi ugovor prema uslovima ponude, znači da je tužena postupila protivno navedenoj zakonskoj odredbi.

Na ovu odredbu člana 8. Zakona o postupku nabavke robe, usluga i ustupanju radova, nadovezuje se i odredba člana 183. ZOO-a koja propisuje odgovornost osoba u vezi sa obavezom sklapanja ugovora a zaštitu od odbijanja sklapanja ugovora tužitelj ostvaruje upravo ovom tužbom uz dokazivanje koje posljedice je takvo protupravno ponašnje tužene, proizvelo za tužitelja.

Iz ovog razloga se ne može prihvatiti pravno stanovište prvostepenog suda, da prihvatanje ponude, ima značaj ugovora o djelu za koji nije propisana zakonska forma i da su svi bitni elementi ovog ugovora (predmet i cijena), odražavali saglasnu volju stranaka i da takav ugovor, kao i svaki drugi, obavezuje tuženog na ispunjenje, međutim, ovakav pravni stav ne utiče na zakonitost presude jer se do iste odluke (istina uz neznatno umanjenje dosuđenog iznosa), dolazi primjenom druge materijalnopravne norme.

Odredbe Zakona o postupku nabavke robe, usluga i ustupanju radova, anuliraju pravnorelevantan značaj navoda žalioaca da pravni osnov obaveze ne postoji (jer je tužena bila obavezna po zakonu da zaključi ugovor) pa kod utvrđenih činjenica da je ponuda tužitelja prihvaćena, da su radovi od strane tužitelja izvedeni a od strane tužene primljeni zapisnički (kao i i uputstvo i elaborati), da tužena nije dokazala postojanje bilo kakvih prigovora na obim i kvalitet izvedenih i primljenih radova, da je i sam načelnik Ž. izjavio da su određene fakture plaćene, da mu je poznato da su one dostavljane tuženom, (uključujući i spornu fakturu od 28.01.2004.godine na iznos od 65.780,00 KM za koju je izjavio da je vraćena samo zato što nije potpisan ugovor), onda je prvostepeni sud pravilno utvrdio da obaveza tužene postoji pri čemu, za ovu obavezu a time i za zakonitost presuđenja nije bitno da li se radi o povredi ugovorne obaveze ili obaveze koja bi proizlazila iz vanugovornog odnosa (naknade štete ili čak, iz instituta neosnovanog obogaćenja u vidu uštede izdatka koji bi tužena imala da je zaključila ugovor i za koji se neosnovano obogatila).

Imajući u vidu da je pravna osnova obaveze tužene utvrđena, u pogledu visine tužbenog zahtjeva, ovaj sud smatra da je utvrđivanje visine vrijednosti izvedenih radova putem vještačenja koja su obavile odgovarajuće ustanove, bilo nepotrebno jer, čak i da je pravilan stav prvostepenog suda da se radilo o ugovoru o djelu i da je tačno da je postignuta saglasnost o bitnim elementima ugovora, onda bi cijena navedena u ponudi, u izjavi tužene o prihvatanju ponude, u ugovoru koji je potpisao tužitelj i u kojem je takođe naveo cijenu iz svoje ponude i konačno, u ispostavljenoj fakturi, upravo predstavljala taj bitan elemenat ugovora a ta cijena je iznosila ukupno 65.780,00 KM pa nije bilo potrebe, na drugi način, utvrđivati drugačiju cijenu, i to veću, kada je i sam tužitelj, označio vrijednost svoga rada.

To je bio razlog da se pobijana presuda, na osnovu drugačije ocjene pismenih dokaza, preinači i dosuđeni iznos smanji na iznos od 65.780,00 KM koji predstavlja cijenu izvedenih radova prema ispostavljenoj fakturi, pa je samo u tom dijelu, žalba osnovana.

U vezi sa ovim stavom, preinačena je i odluka o troškovima jer bi izdaci za vještačenje, neosnovano teretili tuženu.

Naime, kako troškovi parničnog postupka predstavljaju materijalnopravnu posljedicu vođenja spora, oni treba da se odrede, osim, prema kriterijumu uspjeha u sporu, i prema drugom kriterijumu, (kriterijumu causae) tj. njihovoj nužnosti, pa nalazeći da su isti bili nepotrebni i da se visina potraživanja mogla utvrditi iz svih, gore navedenih pismenih dokaza (tj. cijenu izvedenih radova je odredio sam tužitelj), onda je u pravilnoj

primjeni člana 387. ZPP-a, tužitelj imao pravo na naknadu samo troškova sastava tužbe i zastupanja po advokatu (12.592,50 KM + 2.140,67 KM, PDV) i troškova sudskih taksa (2.000,00 KM) što ukupno iznosi 16.733,17 KM, kako je to navedeno u izreci ove presude.

Žalbom se neosnovano osporava i pravo tužitelja na kamatu jer je ista dosuđena pravilnom primjenom odredbe iz člana 277. ZOO-a, i to od dana podnošenja tužbe (kako je tužitelj tražio) pa do isplate što znači da se sud, u pogledu ovog sporednog potraživanja, pravilno kretao u okviru zahtjeva tužitelja (član 2. ZPP-a).

Ovim obrazloženjem je odgovoreno na relevantne žalbene navode koji nisu osnovani. Navodi žalioaca, bili su identični njegovim navodima datim tokom postupka a o njihovoj osnovanosti prvostepeni sud je dao pravilno, zakonsko i logičko obrazloženje zbog čega je uvjerenje ovog suda o osnovanosti tužbenog zahtjeva (uz neznatno smanjenje dosuđenog iznosa) u svemu podudarno sa uvjerenjem prvostepenog suda što znači da je prvostepena presuda, faktički, svojim kvalitetom, odbranila i svoju zakonitost.

Na osnovu izloženog, kako drugi navodi žalioaca nisu od značaja za zakonitost odluke, to je primjenom odredbe iz člana 229 stav 1 tačka 2 i 4 u vezi sa članom 226 ZPP-a donesena presuda kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Gajić Bogdan, s.r.